

ВСТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ОБМЕЖЕНЬ ТА САНІТАРНИХ ЗОН В ПРОЦЕСІ ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ПІСЛЯ БОЙОВИХ ДІЙ

ЦИБЕНОК Віталіна Віталіївна

студентка 3-го курсу

ОС «Фаховий молодший бакалавр»

спеціальності «Геодезія та землеустрій»

Науковий керівник

ЛИТВИН Валентина Володимирівна

Викладач спеціальних дисциплін,

*Черкаський художньо-
технічний фаховий коледж*

м. Черкаси, Україна,

litvin_valyav@ukr.net

Збройна агресія проти України спричинила масштабні просторові трансформації територій, порушення меж земельних ділянок, руйнування інфраструктури та деградацію земельного фонду. Сприяти відновленню та збереженню територій і земельних ресурсів є важливим завданням землеустрою, особливо коли наша країна перебуває у стані війни.

У таких умовах відновлення землекористування набуває не лише економічного чи екологічного, а передусім геопросторового та правового значення. Для фахівців у сфері геодезії, землеустрою та кадастру ключовим завданням є забезпечення достовірності просторових даних, визначення обмежень у використанні земель та інтеграція інформації про екологічний стан територій до систем управління.

Одним із перших етапів відновлення є гуманітарне розмінування територій. Розмінування дозволяє повернути значні площі земель у безпечне використання та створює передумови для відновлення господарської діяльності громад [1]. Однак для геодезистів цей процес означає необхідність актуалізації картографічної основи, уточнення координат меж земельних ділянок, відновлення геодезичних пунктів, які могли бути знищені або пошкоджені під час бойових дій.

Після завершення розмінування виникає потреба у проведенні комплексного просторового обстеження територій. Бойові дії призводять до зміни рельєфу, утворення вирв, зсувів, руйнування меліоративних систем і дорожньої мережі. Такі зміни мають бути зафіксовані засобами топографо-геодезичної зйомки, дистанційного зондування Землі та геоінформаційного аналізу. Дані моніторингу є основою для прийняття рішень щодо подальшого функціонального використання земель.

У контексті екологічної реабілітації земель особливе значення має просторове виявлення зон забруднення та деградації ґрунтів. У дослідженнях

наголошується на необхідності системного підходу до оцінки стану земель, визначення рівня їх пошкодження та розроблення механізмів відновлення [2]. Для геодезистів це означає формування тематичних карт забруднення, створення геоінформаційних шарів із даними про рівень техногенного навантаження та інтеграцію цих відомостей до Державного земельного кадастру.

Важливим інструментом забезпечення безпечного землекористування є встановлення екологічних обмежень та санітарно-захисних зон. Просторове визначення меж таких зон потребує точних геодезичних вимірювань і нормативного обґрунтування [3]. У післявоєнних умовах, коли значна частина об'єктів зазнала пошкоджень, питання коригування меж санітарно-захисних зон набуває особливої актуальності. Ці зони формують ландшафт життя, допомагають підприємствам і територіальним громадам адаптуватися і розвиватися, незважаючи на виклики сьогодення.

З позиції землеустрою, встановлення санітарних зон має супроводжуватися внесенням відповідних відомостей до кадастрової та містобудівної документації. Просторове закріплення таких обмежень забезпечує правову визначеність та запобігає виникненню конфліктів землекористування. У наукових публікаціях підкреслюється необхідність удосконалення механізмів обліку порушених земель та інтеграції інформації про їхній стан у цифрові реєстри [4].

Унаслідок бойових дій частина межових знаків могла бути знищена, що потребує проведення повторних геодезичних робіт і відновлення координатної прив'язки ділянок. Актуалізація кадастрових даних є необхідною умовою для подальшого просторового планування відбудови.

Екологічні обмеження у використанні земель не повинні розглядатися як фактор стримування розвитку територій. Навпаки, їх просторове визначення та нормативне закріплення є елементом системи управління ризиками. Встановлення обмежень дозволяє мінімізувати вплив потенційно небезпечних факторів на населення та довкілля, а також забезпечує дотримання принципів сталого розвитку у процесі повоєнної відбудови.

Майбутнє санітарних зон – у інтеграції з технологіями: AI для прогнозування ризиків, зелені насадження як природні бар'єри. В Україні це означає баланс між промисловістю, війною та екологією, де кожна зона – крок до безпечнішого завтра (рис. 1).

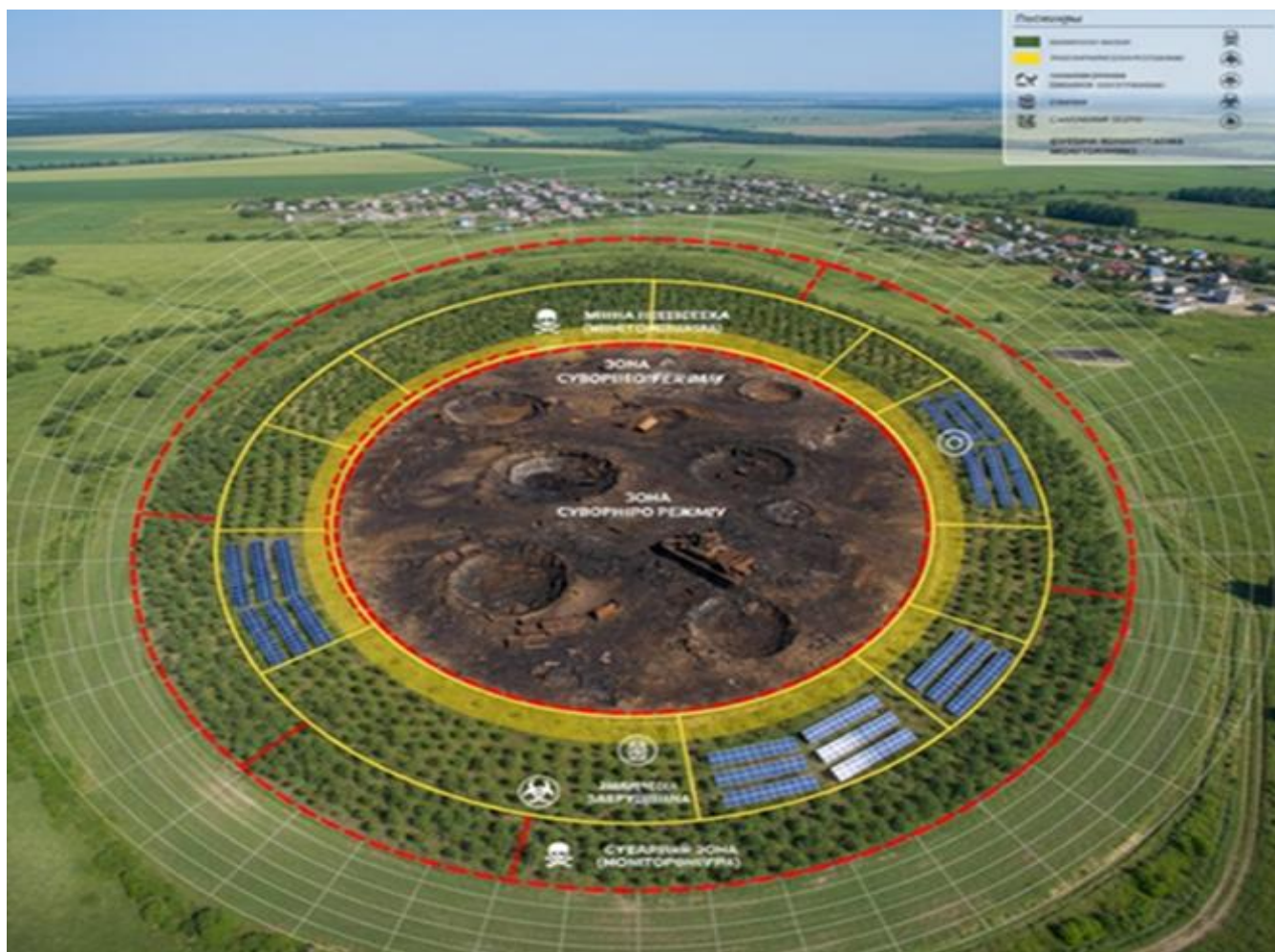

Рисунок 1 – Створення санітарно-захисної зони навколо зони забруднення

Відновлення землекористування після бойових дій є складним багаторівневим процесом, у якому геодезисти та фахівці із землеустрою відіграють ключову роль. Гуманітарне розмінування, просторовий моніторинг, визначення меж санітарно-захисних зон, актуалізація кадастрових даних та інтеграція екологічної інформації до геоінформаційних систем формують основу безпечного та раціонального використання земель.

Список використаних джерел:

1. Капустіна К.І. Як розмінування повертає українські землі та допомагає громадам відновлюватися. URL: <https://zemliak.com/zemlya/10153-yak-rozminuvannya-povertaye-ukrajinski-zemli-ta-dopomagaye-gromadam-vidnovlyuvatisya>
2. Виклики та перспективи екологічної реабілітації земель. НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/natsionalna-bezpeka/vyklyky-ta-perspektyvy-ekolohichnoyi-reabilitatsiyi-zemel-vid>
3. Дорош Й.М., Дорош О.С., Купріянич І.П. та ін. Землеустрій як інструмент реабілітації територій, пошкоджених унаслідок війни. Землеустрій,

кадастр і моніторинг земель. 2023. № 1 URL: <https://doi.org/10.31548/zemleustriy2023.01>

4. Бухова Д.М. Сучасні правові проблеми відновлення земель, пошкоджених внаслідок військових дій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. № 86(3). URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/16-2.pdf>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«GEOPOINT»

5-6 березня 2026 року

**PROCEEDINGS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE**

«GEOPOINT»

March 5-6, 2026

УДК 332.2/.7:528.4/.9"364"(082)

ISBN 978-617-8798-98-7

«GEOPPOINT»: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, Україна, 5-6 березня 2026 року: матеріали конференції. Київ: НУБіП України. 2026. 332 с.

Рекомендовано Вченою радою факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 5 від 19 березня 2026 року)

У збірнику матеріалів конференції подано результати сучасних наукових досліджень за секціями: землеустрій та кадастр в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, оцінка земель, врахування збитків та управління ризиками, геопросторові технології та ДЗЗ. Розраховано для науково-педагогічних працівників, представників науково-дослідних установ, науковців, спеціалістів установ та фахівців землевпорядного напрямку, аспірантів, студентів.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове. Автори матеріалів несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей, відповідаючи принципам академічної доброчесності.

Відповідальні за випуск: І. А. Опенько, О. Д. Грищак